

DE NACHTWACHT

EN ZIJN
GEZIN.

door:

WILHELM RIEM VIS.

De Nachtwacht en zijn gezin

WILHA. RIEM VIS.

NIJKERK,
G. F. CALLENBACH.

==

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

I.

EEN NACHT OP STRAAT.

De zomer was voorbij en de winter nog niet begonnen; dus? Was het herfst. Juist; en in den herfst kan het weer soms veel guurder en onaangener wezen dan in het hartje van den winter. Vooral in de maand November is dit dikwijls het geval, en juist in die maand, bijna aan het eind, bevinden wij ons.

De menschen waren al druk bezig met inkoopen te doen voor St. Nicolaas, want nog één week en dan was de blijde dag daar; de dag van verrassingen, zooals geen andere in het geheele jaar. En waarom dan zooveel plezier? Alleen omdat het de geboortedag was van een zekeren Nicolaas, een roomsch heilige, die veel van kinderen hield en hen gaarne vroolijk zag. Men wilde dien nu vieren door alle kinderen blij te maken, en langzamerhand kregen ook de groote menschen daarbij een beurt, zoodat het op dien dag een wedstrijd werd van cadeautjes geven en ontvangen. Dat is nu wel niet kwaad, maar vreemd is het

toch, dat er op dien vijfden December nog veel meer drukte heerscht en veel meer vroolijkheid gevonden wordt dan twintig dagen later, wanneer men den geboortedag herdenkt van dien Eenen, grooten, waren Kindervriend, Wiens Naam ik u zeker niet behoefte noemen; van Hem, die de kinderen in Zijn armen nam en zegende en zeide: „Laat de kinderkens tot Mij komen, en verhindert ze niet, want derzulken is het Koninkrijk der hemelen.”

Niet dat de Heere Jezus juist op 25 December gebooren is; niemand weet dat met zekerheid; maar de menschen hebben nu eenmaal dien dag gesteld om aan die heugelijke gebeurtenis te denken. En nu zijn er wel kindervrienden, die dan geschenken geven aan de kleinen en hen van dien Grooten Vriend vertellen; en gelukkig zijn er ook velen, die zich verblijden; maar toch op den gedenkdag van St. Nicolaas, een heel gewoon mensch, een zondaar gelijk alle anderen, al werd hij dan ook heilig verklaard, op dien dag ziet men overal, waar hij gevierd wordt, heel wat meer vroolijke gezichten, en is men heel wat meer in beweging om grooten en kleinen vreugde te bereiden.

Doch wij spraken over het gure Novemberweer; en guur was het op den dag, waarop ons verhaal een aanvang neemt. Regen en wind had vele menschen in huis doen blijven, hoewel het toch nog vol genoeg was geweest in de straten van kijkers en koopers; geweest, want nu was het reeds één uur vòòr middernacht, en de winkels waren bijna alle gesloten. Slechts

hier en daar hoorde men nog enkele voetstappen, en weldra kwam ook de lantaarnopsteker, nu niet om lichten aan te steken maar om er een aantal uit te dooven. Zoo werd het dan steeds donkerder op straat, en de pot met gloeiende kolen, bij welks schijnsel een man zat neergehurkt, viel daardoor des te meer in 't oog. Ze was daar geplaatst, omdat de straat opengebroken was tot het aanbrengen van nieuwe gaspijpen en het leggen van riolen; en de man hield de wacht bij de materialen en gereedschappen, die den volgenden dag weer gebruikt moesten worden. Dirk Zondaar, zoo heette hij, maar meestal werd hij kortweg Dirk genoemd. Dit was hem wel zoo aangenaam, omdat de naam „Zondaar” dikwijls aanleiding gaf tot plagerijen. Heel vroolijk zag hij er niet uit, zooals hij daar, in elkaar gedoken, op een hoop steenen zat; veeleer teekende zijn gelaat misnoegdheid. Nu, het was dan ook geen prettig vooruitzicht den ganschen nacht, tot het aanbreken van den dageraad, aan wind en regen te zijn blootgesteld, want het afdakje, dat hij zich gemaakt had, kon hem volstrekt niet voldoende daartegen beschutten. Zoowel door de reten, als door de opening van voren, stooft telkens de regen naar binnen, voortgestuwd als die werd door de hevige rukwinden. Gelukkig was hij weinig verlegen om een praatje en had hij nooit veel behoefte gehad aan gezelligheid, zoodat de stilte en de eenzaamheid hem niet deerden. Zoo zat hij daar en dacht na. Waarover? Was het over de groote liefde van God, die Zijn Eeniggeboren Zoon had gegeven, opdat een iegelijk,

die in Hem gelooft, niet zou verderven, maar het eeuwige leven hebben? O, neen; aan die liefde had Dirk nog nooit gedacht. Was het dan, dat de Heer hem nu reeds vijftig jaren gespaard en tot op dat oogenblik bij de gezondheid bewaard had, zoodat hij nu nog in staat was voor zich en de zijnen wat te verdienen? Neen; ook dat stemde hem niet tot dankbaarheid en hield hem niet bezig. Wat was het dan, waarover hij dacht? Iets, wat eigenlijk der moeite niet waard was om zich een oogenblik het hoofd mee te breken, maar wat toch voor hem groote waarde had: het was namelijk, hoe hij een pijpje zou kunnen bekomen en wat tabak. Dat er in *dien* nacht geen kans meer voor hem zou wezen om het begeerde te bekomen, dit stond vast, en het stemde hem reeds tot groote ontevredenheid; maar ook den volgenden nacht zou hij het genot van een pijpje tabak moeten ontberen, of er zou al heel wat bijzonders moeten gebeuren. Immers de twee gulden, die hij nu met waken verdiende, moesten den volgenden morgen terstond naar den huisheer gebracht worden, anders werd zijn gansche boeltje op straat gezet, en zou hij met vrouw en kinderen een goed heenkomen moeten zoeken. En de twee gulden, die hij den volgenden nacht verdienen zou, waren voor den bakker bestemd, die anders geen enkel brood meer zou willen leveren. Vervolgens kwam de kruidenier aan de beurt, die zeep geleverd had voor de wasch, en soda en olie. Ook moesten de jongens nieuwe klompen hebben, anders konden zij niet meer naar school gaan; terwijl

Grietje, het oudste meisje, dat in een dienstje zou gaan, noodzakelijk een paar schorten moest hebben. Aan een pijp en tabak kon dus vooreerst niet gedacht worden, tenzij hij vrouw en kinderen aan honger en verwaarloozing wilde prijs geven. „Menigeen zou het doen,” zoo dacht onze Dirk verder, „menigeen zou er ten minste een dubbeltje afnemen voor wat tabak en een pijp van een cent, maar ik ben zoo niet om er vrouw en kinderen het noodige voor te laten ontberen. Nooit heb ik een cent uitgegeven voor drank, en hoeveel weken is het al geleden, dat ik mijn laatste mondje tabak heb gehad! En dan moet je elken dag zien, dat anderen maar volop rooken en drinken; kerels, die toch ook getrouwd zijn en kinderen hebben. Als ik op mijn sterfbed lig, zal ik mij tenminste kunnen troosten met de gedachte, dat ik altoos getrouw mijn plicht heb betracht!”

Zooals mijn lezers wel bemerken, was het er nog ver van daan, dat uit het hart van Dirk Zondaar de tollenaarsbede omhoog steeg: „O God, wees mij, zondaar, genadig!” Hij hield het met den farizeër, die in den hoogmoed zijns harten tot God zeide: „Ik dank u, dat ik niet ben gelijk andere menschen . . . of ook gelijk deze tollenaar.” Maar tot zulke brave farizeërs zou menigmaal hetzelfde gezegd kunnen worden, wat eenmaal tot Kain werd gezegd: „De zonde ligt voor de deur.” Zoo was het ook met onzen Dirk Zondaar. Eensklaps midden in zijne overdenkingen sprong hij op. „Het kwartje van Hein,” mompelde hij, meteen zich bukkende om iets op te rapen. Inderdaad was

het een muntstukje ter waarde van een kwartgulden, dat hij in de hand hield, en met begeerige blikken bekeek.

„Ik zou er een paar ons tabak en een pijp voor kunnen hebben,” zoo sprak hij even daarna half-luid, nadat hij zijn harde zitplaats hernomen had. „En wie zal zeggen, of het van Hein is, al heeft hij juist van avond een kwartje verloren. Een ander kan hier ook wel een kwartje verloren hebben; maar hij zou natuurlijk wel zeggen, dat het van hem was, als ik het hem vertelde. Neen, het heeft zeker zoo moeten wezen, dat *ik* het vond, omdat ik mijn geld goed besteed, en behoorlijk voor vrouw en kinderen zorg. Ja, ja, het goede wordt altoos beloond, dat zeg ik maar.”

Ondanks die schoone redeneering, liet zich toch nog weer een stem van binnen hooren, die zeide: „Geef het liever aan Hein terug; hij heeft het juist op dat plekje verloren, even voordat hij naar huis ging, en hij was de laatste, die vertrok; dus *moet* het wel van hem wezen.” Maar de begeerte naar een pijpje tabak was te sterk om er afstand van te doen, nu hij zich in de gelegenheid gesteld zag, om het te bekomen. „Dwaasheid,” zoo was zijn besluit, „in elk geval verdient Hein heel wat meer kwartjes dan ik, en zal hij dat ééne best kunnen missen.”

„Goeden avond, Dirk! Veel genoeg vannacht in je eentje hoor!” Zoo liet daar een stem zich hooren in zijn nabijheid; „nu man, schrik maar niet, je hebt toch geen kwaad geweten, wel, al heet je Zondaar!”

En lachend liep de spreker, een hem bekend werkman, hem voorbij.

Een kwaad geweten! hij! En toch.... waarom voelde hij zich zoo onaangenaam gestemd? Hij kon immers nu zijn begeerte verkrijgen! Daar ving zijn oor de toonen op van een lied, dat zacht, maar toch duidelijk verstaanbaar, door een vrouwenstem — zeker bij de wieg van haar kind — gezongen werd. Het lied was hem bovendien bekend; zijn kinderen, die het op de Zondagsschool geleerd hadden, zongen het ook wel eens. Het luidde:

„Is iemands oog op mij gericht,
 In 't duister van den nacht?
 O, ja, des Heeren aangezicht,
 Houdt over mij de wacht.”

Eenige malen werden die woorden herhaald; daarna werd alles weer stil in 't rond. Maar Dirk kon die woorden niet kwijtraken; telkens en telkens weer was het of hij hoorde:

„Is iemands oog op mij gericht,
 In 't duister van den nacht?
 O, ja, des Heeren aangezicht,
 Houdt over mij de wacht.”

Tevergeefs begon hij eenige straatdeuntjes te neuriën; tevergeefs trachtte hij bij andere dingen zijn aandacht te bepalen, hij werd overweldigd door het gevoel, dat er een Oog op hem gericht was, voortdurend op hem alléén. Ook verliet hij nu zijn zitplaats en begon

heen en weer te loopen. „Dat is beter om niet in slaap te vallen,” zoo misleidde hij zichzelf, maar het was, omdat zijn onrust hem niet toeliet stil te blijven zitten. Intusschen was de wind al meer en meer opgestoken en de regen sloeg kletterend tegen de ruiten van de omliggende huizen, terwijl de grove zak, die hij zich ter beschutting tegen het gure weer om de schouders geslagen had, weldra doornat werd en het water in zijn lage schoenen deed afloopen. Daar liet de torenklok drie slagen hooren. „Pas drie uur,” zuchtte hij, „wat duurt zoo'n nacht toch vreeselijk lang!”

„Al drie uur! wat gaat zoo'n nacht toch gauw voorbij!” Zoo sprak, eveneens met een zucht, de juffrouw, die het lied gezongen had bij haar kleintje, daarna zich ter ruste gelegd en nu ook het slaan van de klok gehoord had; „nog een paar uurtjes, dan moet ik al weer opstaan. Maar kom, laat ik liever dankbaar wezen, dat ik bij zulk weer heerlijk in bed mag liggen! Arme menschen, die nu op straat moeten loopen!” Daarna sliep zij weer, en droomde van de stad met gouden straten, waarover zij den vorigen avond gelezen had in haar Bijbel, en waarvan geschreven staat: „Aldaar zal geen nacht zijn.” Haar kleintje was er ook, maar zij behoefde het niet te dragen, en er was daar niemand, die moe werd. — Weer werd zij wakker. Zou het al laat zijn? Zij stond op, schoof het donkere gordijn, dat voor het raam hing, wat weg, en tuurde naar buiten. De lantaarns brandden nog en ook een ander schijnsel deed

zich zien, waarbij de gedaante van een man te onderscheiden viel, vlak tegenover haar venster. „Ach, kijk,” sprak zij half luid, „zou die arme man daar den ganschen nacht hebben moeten waken! En dan in zulk weer! Maar wat praat ik! Alle nachtwachts in stad, bosch en veld moeten dat doen; het is, men denkt daar altoos niet zoo aan. — De man is niet jong meer ook, dat is hem wel aan te zien. — Kom, ik zal gauw een kop thee voor hem klaarmaken, het wordt toch mijn tijd om op te staan, want het horloge wijst half zes, en dat gaat nog een kwartier achter. Misschien heeft hij niet eens een goed tehuis, waar hem een verkwikking wacht.”

Daarop liep zij zachtjes naar de keuken, stak een oliestel aan en zette er een keteltje met water op. Twintig minuten later stapte zij met een grooten kop thee in de hand en een paar flinke beschuiten er bij, naar buiten.

„Dat heeft gesmaakt, Juffrouw,” zei Dirk, toen hij een uurtje later kop en schotel, waarop zij niet had durven wachten, uit vrees dat haar kleintje wakker mocht worden, terugbracht, „als alle menschen waren zooals u, dan zou het er beter uitzien in de wereld.”

„Wel 't is een kleinigheid,” antwoordde zij met een glimlach, „en ik zal er je met genoeg en morgen op trakteren, zoolang je hier moet waken.”

„Als 't u blijft, Juffrouw; u is wel goed!” Dit zeggende groette hij beleefd, en zich omkeerend om heen te gaan, viel zijn oog op een groote wandkalender, die in den gang was opgehangen, en waarop onder

andere deze tekst met groote letters te lezen stond: „Zal het goed zijn als Hij u zal onderzoeken?”

Als een dolksteek drongen die woorden in zijn binnenste door, en weer kreeg hij een gevoel als ware er een oog op hem gericht, een oog dat doordrong tot in de binnenste schuilhoeken van zijn hart. „Zal het goed zijn, als Hij u zal onderzoeken?” Waarom zag hij die woorden telkens weer voor zich den ganschen weg over tot aan zijn woning toe? Wat scheelde hem toch? „Ik zou dat baantje van nachtwaker liever willen opgeven,” mompelde hij; „het is goed om iemand van streek te helpen. Wist ik maar ander werk te vinden.” Met deze verzuchting stapte hij een nauw straatje in en verdween weldra door een openstaande deur in een armoedig huisje.

II.

EEN VERRASSING.

Een week was er verloop en het „heerlijk avondje, 't avondje van St. Nicolaas” was gekomen. Waaien deed het nu bijna niet, maar de straten waren vuil en glibberig, en er viel aanhoudend een fijne motregen. Toch was het druk, zeer druk op straat, en niet voordat het uur van middernacht geslagen had, begon er wat stilte te heerschen. Ook zag men later dan gewoonlijk licht branden, niet alleen in de winkels,

maar ook in gesloten huizen. Ja zelfs in de woning van de vriendelijke juffrouw uit ons vorig hoofdstuk zag men nog om tien uur licht in de slaapkamer, want toen eerst gingen de kinderen naar bed. En hoe kon het ook anders? De kleinen, vijf in getal, waarvan het oudste tien, het jongste één jaar telde, hadden dien avond allerlei speelgoed gekregen van ooms en tantes, neefjes en nichtjes en goede kennissen; en het was toch wat al te hard om hun dat te laten wegbergen, zonder het eerst eens goed bekeken en er een uurtje mee gespeeld te hebben. En, terwijl zij daar zoo vroolijk aan 't spelen zijn, willen wij eens even binnentreden om nader kennis te maken, en een oogenblik te luisteren naar het gepraat der kleinen.

„Moe,” zoo zegt Grietje, het oudste meisje, een lief krulkopje van acht jaar, „Moe, zou de nachtwaker ook kinderen hebben?”

„Ja, hij heeft er zeven; hoe vraag je dat zoo?”

„Zeven! O, Moe, ik dacht, of die kinderen ook wel wat zouden krijgen van avond.”

„Dat zal niet veel wezen, want de man vertelde mij juist van de week, dat hij en zijn vrouw in 't geheel geen familie meer hebben, behalve een paar neven en nichten, die nooit naar hen omzien. En zijzelve zijn te arm om den kinderen wat te geven; zij kunnen ternauwernood elken dag hun honger stillen met droog brood.”

„Droog, Moe?” riep de tienjarige Willem uit, „heele maal zonder boter?”

„Ja zeker, en ook geen suiker er op of koek, zooals

jelui van mij wel eens krijgt als de boter juist op is."

„Krijgen zij *altoos* droog brood, Moe?" zoo mengde zich nu een jonger broertje in 't gesprek, „of maar een enkel keertje?"

„Nee, Jantje, *altoos*, en de kinderen zijn nog heel blij, *als* zij het krijgen."

„Ik zou ze wel een stuk koek willen geven," her-nam Greta, terwijl zij tersluiks een blik wierp op Willem als om zijn gedachte daarover te vernemen, „wij hebben toch een zak vol."

„Mijn chocoladeletter kunnen zij krijgen," sprak hij terstond.

„Willem houdt ook niet van chocolade," mees-mulde Jantje, die er ook een gekregen had, en er volstrekt niet gaarne afstand van wilde doen.

Willem kreeg een kleur en liet er snel op volgen, „en mijn speculaas ook."

„Ik zal mijn doos met beestjes geven," sprak Jantje weer, terwijl hij vragend zijn moeder aankeek, als om hare toestemming te vragen.

„Goed, kleine man," was haar antwoord; „en wat wil Karel-tje geven?" vervolgde zij, een knaapje van zeven jaar aanziende, dat met alle aandacht zijn schatten overzag, als om te overleggen wat hij er het liefst van zou willen missen. Het kostte hem blijkbaar heel wat moeite om tot een besluit te komen en aarzelend sprak hij eindelijk: „ik zou liever alles willen houden."

„Karel-tje kan *nooit* iets missen!" mompelde Greta verontwaardigd.

„Als je liever alles wilt houden,” hernam zijn moeder ernstig, „dan wil ik je liever alles afnemen; want een kind, dat niets missen kan is niet waard iets te hebben.” Dit zeggende maakte zij een beweging op te staan.

„Neen, Moe, neen!” riep hij verschrikt uit; „ik zal die klompjes geven; is dat goed, Moe?”

„Neen, want je hebt er al een stukje afgebeten.”

„Dat hondje dan, Moe?”

„Vertel mij eerst eens, wat je zelf het allerliefst zoudt willen houden.”

„Dat mooie prentenboek, Moe!” sprak hij zonder aarzelen.

„Dan zal ik dat aan de arme kinderen geven, omdat je eerst niets woudt geven; en de rest mag je houden.”

Het huilen stond Karelkje nader dan het lachen, maar toch zweeg hij, vreezende dat hem anders alles zou worden afgenomen. Ook was het hem een goede les om voortaan vrijwillig iets af te staan van hetgeen hij had.

„Maar, Moe,” sprak Willem nu weder, „kunnen wij den nachtwaker zelf ook niet wat geven?”

„Welzeker; wat bijvoorbeeld?”

„Misschien zou hij graag wat tabak willen hebben om 's nachts een pijpje te rooken, als hij zoo stil daar zit in de kou.”

„Tabak!” riep Greta uit; „dat is juist iets voor Willem! Hij zou, geloof ik, wel willen, dat hijzelf al rooken mocht.”

„Nu, wat zou dat?” antwoordde hij, zich van haar afkeerend om zijn verlegenheid te verbergen, „als ik

het maar niet *doe* zonder dat Moe het goedvindt."

"Mij dunkt," zoo trad nu juffrouw Snel met een glimlach tusschenbeide, „dat het beter zou wezen hem een paar warme handschoenen of een bouffante te geven."

"Of een paar wollen kousen," zei Greta.

"Ook al goed, maar dat alles kost geld; wie wil *heel* graag iets er voor geven uit zijn spaarpot?"

"Ik, ik, ik, Moe!" Zoo klonk het nu van drie kanten, en ook Kareltje zei: „ik", hoewel wat zachter dan de anderen.

"Best; — Willem, wat wil jij geven?"

"De helft van het kwartje, dat ik vandaag gekregen heb," antwoordde hij na een kleine aarzeling.

"En Greta?"

"Al wat ik in mijn spaarpot heb, Moe; ik denk dat het zeven stuivers zal wezen."

"En je woudt zoo graag een hoedje en laarsjes koopen voor je groote pop?" haastte Willem zich te zeggen, die het geen aangename gedachte vond, dat zijn zusje, twee jaar jonger, bijna driemaal zooveel zou geven als hij.

"O, daar zal ik mee wachten tot Nieuwjaar; dan krijg ik toch altoos wat in mijn spaarpot van Grootmoe."

Op dit oogenblik ging er eensklaps een gejubel op van: „O, daar is Pa! Daar is Pa!" En al de kinderen stoven naar de deur, die reeds eenige minuten half geopend was geweest, zonder dat zij het bemerkten hadden, en waardoor nu een heer binnentrad. Lachend keek hij rond, nam Jantje op zijn arm, en vroeg:

„wat moet er gekocht worden, dat de spaarpotten van Willem en Greta er aan gelooven moeten?”

„De mijne ook!” „De mijne ook!” riepen Karel en Jantje. En nu volgde een verklaring, waaruit de heer Snel in geen kwartier kon wijs worden. Maar eindelijk was de zaak hem duidelijk, en glimlachend sprak hij: „dan zal ik mijn spaarpot ook maar eens opendoen, en zien of ik er wat uit missen kan.”

„Uw spaarpot!” riep Jantje verbaasd.

„Och, malle jongen,” zei Willem, „Pa heeft natuurlijk geen spaarpot; 't is maar een grapje.”

„O, maar Pa kan wel geld opgespaard hebben, al is het niet in een potje, zooals wij,” zei Greta; „misschien is het wel in dat kleine laatje in de kast.” En vragend keek zij haar vader aan.

„Die Greta is toch een kleine wijsneus,” sprak hij, haar liefkoozend naar zich toe trekkend; „vertel mij nu ook eens, hoeveel geld er nog noodig is.”

Doch nu moest moe er bij te pas komen, en de slotsom was, dat er voor een warme das en een paar wollen kousen een gulden noodig zou wezen, terwijl er met het weinige, dat Karel en Jantje er nog bij konden leggen, maar zestig cent bij elkaar was.

„Dus veertig cent komt er te kort. Nu dat valt mij nogal mee. Ik zal er dan ook maar een pakje tabak en een goedkoop pijpje bij doen; dat zal een oud man, die 's nachts waken moet, wel bevallen.”

„Hoezee!” riep Willem uit, „hoezee! nu krijgt hij toch tabak!” En triomfantelijk keek hij zijn zusje aan.

„En wanneer zal dat alles gekocht worden?”
sprak zij, zonder er acht op te slaan.

„Misschien kan ik morgen wel even uitgaan om de das en de kousen te koopen,” zei juffrouw Snel, „en Pa zal voor het andere wel zorgen, niet waar? Dan kunnen wij morgenavond den ouden man het pakje geven.”

„Mag ik het dan stilletjes onder het afdakje leggen, voordat hij komt?” vroeg Willem, beurtelings zijn vader en moeder aanziende.

„Och, jawel,” sprak eerstgenoemde, „als je dan maar in den omtrek blijft, tot je gezien hebt, dat hij het gevonden heeft, anders kon het wel eens in andere handen terecht komen, want hij gaat niet altoos dadelijk zitten onder zijn afdakje.”

„Dan zal ik net doen als de zuster van Mozes,” antwoordde Willem lachend; „die ging immers achter een boom staan, om te zien, wat er met haar broertje gebeuren zou?”

„Dat is wel mogelijk, hoewel het niet in den Bijbel staat.”

„Hè, Moe,” hernam Greta, „die plaat staat op den nieuwen wandkalender; zouden wij er niet een bij kunnen doen?”

„Een wandkalender? Goed, dien zal ik dan geven, met een paar mooie boekjes en teksten er bij voor de kinderen. En voor de moeder zal ik er een paar bonte schorten bij doen, anders heeft zij alleen niets; maar nu, één, twee, drie, naar bed, want het is haast tien uur!”

Den volgenden avond om zes uur bevond Dirk Zondaar zich als gewoonlijk op zijn post. Dadelijk nam hij plaats onder zijn afdakje, want hij was moe; hij had dien dag meegeholpen aan een verhuizing, om zoo doende nog wat te verdienen en een paar nieuwe schoenen te kunnen koopen, die hij zoozeer noodig had. Die, welke hij nu aan had, vielen hem bijna van de voeten; bovendien waren zijn kousen zoo geheel versleten, dat er geen stoppen meer aan hielp, zoo had zijn vrouw verklaard. Hij liep dus den geheelen dag met natte voeten; en „als ik ziek word,” zoo redeneerde hij niet ten onrechte, „dan kan ik in 't geheel niets meer verdienen; dus dan maar liever een paar schoenen gekocht.”

Zoo zat hij daar dan, trappelend met de koude voeten om ze wat te verwarmen, toen eensklaps zijn oog viel op een groot pak, dat op den grond vlak bij hem lag. Even van te voren lag het er nog niet, dit stond bij hem vast; hoe kon het er dan nu gekomen zijn? Het moest er haastig neergelegd zijn, terwijl hij even omkeek. En zich bukkend om het op te rapen, zag hij, dat er met groote letters op geschreven stond: „Voor den Nachtwaker, Dirk Zondaar.” Doch alvorens het te openen, begon hij het eerst van alle kanten te bekijken. „'t Zal een grap zijn van de werklui,” mompelde hij, „ze willen den ouden Dirk zeker eens voor den gek houden met Sint-Nicolaas. Evenwel voor tijdverdrijf kan ik het licht eens opendoen; buskruit of dynamiet zal er niet inzitten.”

„Wat nu!” riep hij een oogenblik later verrast

uit, „dat zijn me nu wollen kousen, die ik juist zoo noodig heb! En een das en . . . een pakje tabak met een pijp.”

Waarom, betrok zijn gezicht eensklaps? Waarom gleed er een schaduw over, als ware dit geschenk hem niet aangenaam? Het was zijn geweten, dat sprak; hij dacht aan het gevonden kwartje. Haastig legde hij het pakje terzijde, waarna er een doos te voorschijn kwam, waarop geschreven stond: „voor de kinderen van den Nachtwaker.”

„Van wie zou dat alles toch wezen?” mompelde hij; „in elk geval van iemand, die mij bij name kent, en weet, dat ik kinderen heb. Misschien van de vriendelijke juffrouw Snel hierover?”

Toen opende hij de doos en vond een zak koek, een chocolade-letter, een pakje sigaartjes van chocolaad, een paar suikerklompjes, een prentenboek, vijf mooie leesboekjes en vijf gekleurde teksten, alles afzonderlijk netjes ingepakt.

„'t Is jammer, dat de kinderen er niet bij zijn,” sprak hij halfluid, „wat zouden ze een pret hebben!” Dit denkbeeld deed hem even glimlachen, waarna hij het pak verder onderzocht.

Een rol papier! Wat kon dat te beduiden hebben! Niemand kon toch meenen, dat hij zooveel te schrijven zou hebben! Maar, neen, er kwam een plaat te voorschijn; en nog een, en nog een. — „Wandkalender” zag hij met groote letters staan.

„Nu geloof ik stellig, dat het van juffrouw Snel is,” zoo overlegde hij bij zichzelf, „want deze wand-

kalender gelijkt precies op dien, welke bij haar in den gang hangt, behalve natuurlijk, dat het andere platen en teksten zijn, want deze is voor het volgende jaar." Doch zie, daar lag nog een ongeopend pakje: „voor de vrouw van den Nachtwaker."

„Wel zoo, krijgt Jans ook nog wat! De goede gever of geefster heeft inderdaad niemand van ons vergeten. Kijk eens aan, bont goed, voor schorten zeker; dat zal haar lijken, want zij ziet er heel graag knap uit, dat moet gezegd worden."

Intusschen had Willem steeds op den uitkijk gestaan, en niet voordat hij den nachtwaker het laatste pakje had zien openen, was hij naar huis gesneld.

III.

GIJ BEGEERT EN HEBT NIET, OMDAT GIJ NIET BIDT.

De nieuwe kousen, de nieuwe schoenen en de das bleven ongebruikt liggen, want . . . onze nachtwaker werd den dag, nadat hij in 't bezit was gekomen van al die goede zaken, ernstig ziek, zoodat hij te bed moest blijven.

„Wat er nu van het huishouden terecht moet komen, dat weet ik niet," sprak zijn vrouw met een diepen zucht, toen er na eenige dagen nog geen beterschap te bespeuren was. „Als het tenminste waar is,

dat de Heere daarboven alle dingen bestuurt, dan handelt Hij wel hard met ons, al staat daar met groote letters op dien kalender: „God is Liefde.” En verdiend hebben wij het toch niet, dat alles ons zoo tegenloopt; beiden hebben wij altoos ons best gedaan, en niemand zou iets op ons kunnen aanmerken. Ik begrijp er niets van!”

Dirk zweeg echter; hij gevoelde, dat er op hem *wel* iets aan te merken viel.

Juist wilde zijn vrouw weer iets gaan zeggen, toen er geklopt werd, en even daarna trad juffrouw Snel het vertrek binnen.

„Daar is de goede juffrouw, die mij elken morgen een kop thee heeft gegeven en een beschuit,” zoo haastte Dirk zich haar aan zijn vrouw voor te stellen. „En dat groote pak, daar weet de juffrouw ook meer van, al wil zij er niets van zeggen.”

„Ik vernam van den anderen nachtwaker dat je ziek waart geworden,” zoo richtte juffrouw Snel zich nu tot den kranke, terwijl zij met opzet geen opmerkzaamheid verleende aan zijn woorden: „en ik dacht: kom, ik zal den ouden man eens gaan opzoeken.”

„Daar doet u wel aan, Juffrouw,” zoo haastte vrouw Zondaar zich het woord op te nemen, „want er is anders niemand ter wereld, die zich om ons bekomert. Ik zei daar juist tegen mijn man, dat ik niet begrijpen kan, waarom er in den Bijbel staat, dat God Liefde is, als Hij toch brave menschen, zooals mijn man en ik, bijna van gebrek laat omkomen, en

door ziekte nu nog de gelegenheid wegneemt, om wat te verdienen."

Treurig keek juffrouw Snel haar aan, en er steeg een verzuchting op uit het diepst van haar hart, dat zij de rechte woorden mocht vinden, om deze vrouw te antwoorden.

„Hebt u God gebeden, om in uwe behoeften te voorzien?" sprak zij toen.

„Gebeden, Juffrouw! Dat heb ik mijn heele leven lang gedaan elken dag; maar nu zie ik er het nut niet meer van in, want menschen, die nooit bidden, hebben het veel beter dan wij."

„Hebt u werkelijk *gebeden*," hernam juffrouw Snel, haar ernstig aanziende; „met andere woorden, hebt u aan God gevraagd, om u het noodige te geven, zooals uw kinderen u dat vragen?"

„Wel, ik heb altoos het Onze Vader gebeden; dat is toch een goed gebed zou ik denken!"

„Het is een heerlijk gebed; en die het *in waarheid* bidden kan, is wel gelukkig! — „Onze Vader" hebt u gezegd; u behoort dus tot de kinderen van God?"

„Alle menschen zijn toch kinderen van God!" riep nu de vrouw verbaasd uit.

„In den Bijbel staat: „Zoovelen Hem — dat is den Heere Jezus — aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden;" de anderen hebben dus die macht niet. Doch laten wij verder zien: „Uw Naam worde geheiligd, Uw Koninkrijk kome, Uw wil geschiede, gelijk in den hemel, alzoo ook op de aarde." Is dat alles werkelijk uw ernstig

verlangen, uw wensch geweest, dat het gebeuren mocht?"

„Ik heb er nooit over nagedacht.”

„Dan hebt u *dat* dus nooit gebeden, maar alleen die woorden uitgesproken. En verder: „Geef ons elken dag ons dagelijksch brood.” Hebt u dat werkelijk aan God gevraagd en verwacht, dat Hij het u geven zou? Als er bijvoorbeeld geen verdienste was, hebt u dan toch geloofd, dat er brood komen zou, omdat u het aan God hadt gevraagd?"

„Neen, dat niet; ik heb er nooit over gedacht.”

„Dan hebt u dus eigenlijk nooit werkelijk gebeden; en het is juist, zooals in den Bijbel geschreven staat: „Gij begeert en hebt niet, *omdat gij niet bidt.*” En de Heere Jezus heeft gezegd: „Zoekt eerst het Koninkrijk Gods, en zijne gerechtigheid, en alle deze dingen zullen u toegeworpen worden.” *Hebt* u dat Koninkrijk Gods gezocht?"

„Voor zulke dingen hebben wij, arme menschen, geen tijd.”

„En u wil toch, dat de Heere u al de dingen van het dagelijksche leven geven zal? Voedsel en kleding en een huis om in te wonen, en gezondheid en wat niet al? Als u tot een van uw kinderen zegt: „Ga een boodschap voor mij doen, dan krijg je een boterham, als je terugkomt,” en zij gaat niet, is het dan uw schuld, als zij met een hongerige maag blijft loopen?"

De aangesprokene zweeg.

„U ziet dus, dat de schuld niet bij God ligt, maar

bij u zelve; God is waarlijk Liefde; en als Hij ons zegt, eerst Zijn Koninkrijk te zoeken, dan is dat, omdat wij anders nooit gelukkig kunnen zijn; en Hij wil ons zoo graag gelukkig maken. Begin dus met alles aan Hem te zeggen, wat u ontbreekt, en lees dagelijks Zijn Woord, om daardoor Zijnen wil te leeren kennen, dan zult gij eindigen met Hem te danken uit den grond van uw hart."

Na dit gezegd te hebben stond de bezoeker op. „Ik heb voor heden geen tijd meer," zoo sprak zij, zich thans weer tot den kranke wendend; „maar ik hoop spoedig terug te komen, als gij ten minste binnen eenige dagen uw plaatsje tegenover mijn woning niet weer komt innemen."

„Dat zal niet, Juffrouw," antwoordde Dirk, „want ik gevoel mij zeer ziek," en met een zucht sloot hij de oogen.

„Uw man schijnt zwak te wezen; ik zal hem vanmiddag wat soep sturen, en hier zijn zes versche eieren van onze eigen kippen; ik hoop, dat hij er wat door zal opknappen."

Met deze woorden, tot de vrouw gericht, nam juffrouw Snel haastig afscheid, en keerde naar huis terug. Zij had het goede zaad gestrooid, en nu ging de Heere een kind gebruiken, om het nat te maken, waarna Hijzelf den wasdom zou geven.

„Moeder," zoo sprak Jansje, het achtjarig dochtertje van den nachtwaker, toen zij een paar uur later uit school kwam, „Moeder, waarom vraagt u niet aan God om brood en om geld voor de huur? De juffrouw

op school heeft ons een verhaaltje verteld van een arme vrouw, die dat ook deed, en toen kreeg zij brood, en nog boonen en spek ook, en nog meer geld dan zij noodig had voor de huur."

„Stil, stil wat voor je vader!" zoo werd haar haastig toegevoegd door haar moeder, die liefst het antwoord ontwijken wilde, „hij kan dat harde praten niet hebben!"

„Waarom doet u dat niet, Moeder?" hernam het meisje, na een oogenblik stilzweigens, maar nu veel zachter.

„Wat?"

„Alles aan God vragen, Moeder."

„Och, kind, wat praat je toch! Denk je dan, dat er brood zal komen, zonder dat ik je naar den bakker stuur om het te halen?"

„Ja, Moeder, zeker! Elia kreeg het wel van de raven, en die vogels willen juist graag alles wegpakken; dat heeft de juffrouw ook verteld."

„Nu de vogels zullen het hier niet brengen."

Dit laatste werd half binnensmonds gezegd, want het eenvoudig geloof van haar kind had haar toch getroffen, en zij kreeg een zeker gevoel van schaamte over haar eigen ongelooft.

Intusschen waren ook de andere kinderen uit school gekomen en nu begon de een al harder dan de ander om een boterham te vragen.

„Ik heb voor elk nog een sneetje roggebrood; dat kan jelui opeten en dan heb ik niets meer," was het ietwat norsche antwoord, „als je meer wilt hebben,

dan moet je het maar aan den bakker gaan vragen."

Daarop ging de moeder naar de kast, haalde er een droog stuk zwart brood uit, en verdeelde het onder de kinderen, die er in haptten, alsof het de heerlijkste zoete koek ware geweest. Vervolgens liepen zij naar buiten, om als naar gewoonte op straat te gaan spelen, waar zij nu juist niet veel goeds leerden. Alleen Jansje bleef binnen, en juist wilde haar moeder, die vreesde, dat het kind opnieuw over bidden zou gaan spreken, ook haar wegzenden, toen er geklopt werd. „Binnen," riep zij, en daar traden Willem en Greta Snel het vertrek in, met een kan soep, die zij voorzichtig tusschen zich in droegen.

„Woont hier de nachtwacht," vroeg Willem, „ik meen, Dirk Zondaar?" Dit zeggende keek hij Jansje aan.

„Ja," antwoordde het meisje, den blik naar Greta wendend, „mijn vader is nachtwacht."

„Hier is de soep," hernam Willem, „die moe beloofd heeft te zullen sturen."

„O, dank je wel," zoo liet nu vrouw Zondaar zich hooren, terwijl zij naderbij trad; „wacht, ik zal de kan even leeg maken, want die moet zeker weer mee? Of zal ik ze laten terugbrengen?"

„Neen, moe heeft gezegd, dat wij ze moeten mee brengen."

En terwijl nu de kan geleegd werd, keken Willem en Greta eens rond. Veel was er niet te zien; een vierkante, houten tafel, zes stoelen, waarvan er niet een aan de ander gelijk was, een waschtobbe en nog enkele kleinigheden.

„Kijk,” fluisterde Greta haar broertje in 't oor, „daar hangt de wandkalender, dien moeder gegeven heeft, zie je wel?”

„Kan je die teksten al lezen?” vroeg zij daarop aan Jansje, die heel dicht bij haar was komen staan, en die zij voor jonger hield dan zijzelf was, omdat het kind nog al klein was voor haar jaren.

„Ja,” zei Jansje, „dien grooten wel, dien ken ik al haast uit mijn hoofd.” En zonder naar den kalender te kijken begon zij: „Bidt en u zal gegeven worden,” „kijk die staat daar.” En terwijl Willem en Greta de aanwijzing van den kleinen vinger volgden, richtte ook de moeder van het kind den blik naar den kalender, want zij had dien tekst daar nog niet gezien. Hij stond dan ook heel bovenaan, veel hooger en met kleiner letters dan die andere „God is Liefde,” die zoozeer haar aandacht getrokken had. „Bidt en u zal gegeven worden,” ja, daar stond het. — Doch snel keerde zij zich af; „hier is de kan,” haastte zij zich tot Willem te zeggen, „vriendelijk bedankt, hoor!” Dit was voor de beide kinderen het teeken om zich te verwijderen, en Jansje moest het dus bij dien eenen tekst laten blijven.

„Moe, hebt u geen honger?” vroeg Jansje, toen Willem en Greta weg waren.

„Hoe vraag je dat zoo?”

„Omdat u geen stukje van het brood genomen hebt.”

„Het was klein genoeg om te verdeelen.”

„Is die soep alleen voor vader?” hernam het meisje na een oogenblik stilzwijgens.

„Ja, en hij heeft ze hard noodig.”

„Dan zal ik aan God vragen, of Hij u ook wat te eten wil geven,” zei Jansje nu vast besloten. Daarna ging zij stil voor het kleine venster zitten, totdat de andere kinderen weer binnen kwamen, en zij allen naar bed moesten. Weldra hadden zij allen hun gewone slaappleaatsje ingenomen; een paar in een klein ledikant, één onder de tafel op een stroomatras, en Jansje in een kast, waarvan nu de deur bleef openstaan. Een half uur later trad Grietje, het oudste meisje, dat tot acht uur 's avonds in haar dienst moest wezen, binnen. Zij droeg een mandje aan haar arm, en zette dat nu voorzichtig op tafel. „Dat heeft mevrouw mij meegegeven,” sprak zij, haar moeder aanziende; „het is eten, dat van gisteren en van vandaag is overgebleven. Er is witte kool bij met melk gestoofd, en een stuk pudding; mevrouw zei, dat moest van avond nog opgebruikt worden, anders kon het licht bederven, en die flensjes ook.”

„'t Is jammer, dat de kinderen al slapen,” zei haar moeder, terwijl zij aarzelend rondkeek, als was zij het met zichzelf niet eens, of zij ze zou wakker maken of niet.

„Moeder,” zoo liet nu een zachte stem zich hooren, „het is voor u, ik heb aan God gevraagd, om u eerst eten te geven, voordat u zou gaan slapen.”

„Je bent een lief kind, Jansje,” sprak nu de vrouw, zich over het kind heenbuigend om het een kus te geven, wat zij anders zelden deed, „maar het is te veel voor mij alleen. Ik zal het verdeelen; hier, eet

jij dat flensje vast op, ik zal er zelf ook een nemen; en jij, Grietje?"

„Neen Moeder," zoo haastte het meisje zich te antwoorden, „ik wil er niets van hebben, ik heb genoeg eten gehad."

Voorzichtig, om haar man niet in zijn slaap te storen, maakte nu vrouw Zondaar de andere kinderen wakker, en met de waarschuwing, dat zij niets zouden krijgen, als zij drukte maakten, werd hun vergund even op te staan en aan tafel te komen zitten. Nu werd tot groote pret van de kinderen, die moeite hadden hun blijdschap niet in luide uitroepen lucht te geven, het lekkere eten verdeeld; en binnen enkele minuten was er van kool, flensjes en pudding niets meer te vinden, en was ook het stuk oudbakken brood, dat er bij was, verdwenen. De moeder had echter gezorgd, dat er voor haar oudsten jongen, die nog van zijn werk thuis moest komen, wat overbleef.

Dien avond toen vrouw Zondaar zich te bed begeven had, dacht zij nog lang na over al hetgeen dien dag was voorgevallen. Zou het dan toch waar zijn, dat God luisterde naar het gebed en dat haar het noodige ontbrak, omdat zij Hem niet met hare behoeften bekend had gemaakt? Het eenvoudig gebed van haar kind had verhooring gevonden, dit stond nu bij haar vast; immers het was in veertien dagen nog geen enkele maal gebeurd, dat Grietje iets uit haar dienst had meegebracht; waarom dan nu juist? Maar zou God ook naar haar gebed willen luisteren? Dit betwijfelde zij nog. Zij had Hem immers nooit gediend,

nooit naar Hem gevraagd, na hare belijdenis Zijn Woord niet meer ter hand genomen, en in den laatsten tijd zelfs harde woorden van Hem gesproken. Toen kwamen haar die beide teksten weer in de gedachte: „God is Liefde,” en „Bidt' en u zal gegeven worden.” Werd dit niet tot iedereen gezegd?

Eindelijk sliep zij in, maar om kort daarna gewekt te worden door haar man, die haar op ernstig dringenden toon vroeg: „Vrouw, wil je mij een groot plezier doen?”

„Als ik kan, ja,” was haar antwoord, terwijl zij hem vragend aankeek.

„Heb je nog geld in huis?”

„Neen, geen halve cent.”

Hij zuchtte. „Is het morgen niet Zaterdag?”

„Ja.”

„Dan brengen Grietje en Jan hun weekloon thuis.”

„Ja, en als de huur daarvan betaald is, houd ik juist drie kwartjes over, om de heele volgende week van te leven; maar hoe vraag je dat zoo?”

„Och Jans,” hernam hij smeekend, „geef er mij één kwartje van!”

„Een kwartje! Maar man, van de drie kwartjes nog één afgeven! en waarvoor?”

„Omdat ik anders geen rust zal kunnen vinden voor ziel noch lichaam.”

„En dat ééne kwartje zal je die rust bezorgen?” vroeg zij met een zweem van spotternij.

„Tenminste, ik zal daardoor mijn schuld kunnen afdoen, en God zal misschien naar mij luisteren, als

ik tot Hem bid; en bidden moet ik, anders loopt het nooit goed met mij af, dat geloof ik nu zeker. Ook zal ik dan niet meer door nare droomen gekweld worden, en een rustige slaap zal mijn vermoeid lichaam goed doen."

"Heb je dan schuld gemaakt? Dat is anders nooit je gewoonte geweest," sprak nu zijn vrouw, niet zonder eenig verwijt in haar toon.

"Luister Jans." Daarop vertelde hij haar, wat wij reeds weten, van het gevonden kwartje.

"Mij dunkt, Hein kan dat kwartje heel wat beter missen dan wij," bromde zijn vrouw, na hem met eenige verwondering te hebben aangehoord; „en als hij vraagt waarom je 't hem niet dadelijk teruggegeven hebt, wat moet je dan antwoorden?"

"Ik zal hem de waarheid moeten zeggen." Met deze woorden liet de kranke het moede hoofd weer in de kussens terugzinken, en de oogen sluitend, liet hij er op volgen: „Dat kwartje zou mij van een grooten last ontheffen, Jans, doch laten wij nu gaan slapen; ik ben zeer vermoeid, en jij hebt ook je rust wel noodig."

Een kwartiertje later waren beiden weer ingeslapen.

BIDT EN U ZAL GEGEVEN WORDEN.

Op den Zondag, die volgde, zag het er alles behalve vroolijk uit in de woning van den nachtwaker. Zijn vrouw keek knorrig voor zich heen bij de gedachte, die haar voortdurend bezighield, dat zij nu nog een heel kwartje zoo maar voor niets had moeten afgeven van het weinige geld, dat zij bezat. Moeten, nu ja, haar man had het haar wel *gevraagd* en niet rechtstreeks *bevolen* het te geven, maar hoe kon zij het hem weigeren, waar hijzelf verklaard had, dat hij anders voor ziel noch lichaam rust vinden kon! Daarvan wilde zij de oorzaak niet wezen, hoewel zij het dwaas en overdreven van hem vond. Een heel kwartje! Drie broodjes had zij er nog voor kunnen koopen!

En Grietje keek ook ver van vroolijk, want het regende dat het goot, zoodat zij haar uitgaansmiddag in het sombere vertrekje zou moeten doorbrengen, waar zij niets hoorde dan het zuchten en kreunen van haar zieken vader, en het gekibbel van de broertjes en zusjes, die het maar niet konden onthouden, dat zij in huis stil moesten wezen. Het was dan ook heel moeielijk voor hen, want zij hadden in 't geheel geen speelgoed, om zich mee te vermaken; en den ganschen dag stil in een hoekje met elkaar te zitten fluisteren, dat was toch al te vervelend.

Daar trad juffrouw Snel weer binnen.

„Wel zoo,” sprak zij, hen allen vriendelijk toeknikkend, „hoe gaat het hier?”

„Dat gaat nog al,” haastte vrouw Zondaar zich te zeggen, daar zij vreesde opnieuw een aanmaning tot bidden te zullen krijgen.

„Zoo, is uw man wat beter?”

„Hij is vandaag wat rustiger.”

„Slaapt hij nu?”

„Ja, voor zoolang het duurt, want de kinderen zijn niet stil te houden; ik stuur ze anders de straat op, maar het regent zoo hard.”

„Gaan ze niet op een Zondagsschool?”

„Neen, Juffrouw, want zondagsche kleeren kan ik er niet voor hen op na houden. Ik zou ze moeten sturen in hun daagsche plunje en op klompen, en dat gaat toch niet.”

„Gij zoudt het liever anders willen, dat begrijp ik wel; maar als het nu niet anders *kan*, dan zou ik ze toch liever in hun daagsche goedje en op klompen naar de Zondagsschool sturen, dan ze voortdurend op straat te laten loopen.”

„Ja, Juffrouw, dat kunt u wel licht zeggen; u hebt zoo iets niet bij ondervinding; maar ik wil niet, dat mijn kinderen met schele oogen worden aangekeken door andere kinderen, die mooie kleeren hebben. Ze zullen er niet heengaan, voordat ze knap goed en schoenen aan de voeten hebben.”

Juffrouw Snel zuchtte en wendde den blik naar de bedstede, waar eenige beweging was ontstaan.

„Vrouw,” zoo liet de stem van den nachtwaker zich hooren, „is Jan al terug?”

„Neen, nog niet, maar juffrouw Snel is gekomen.”

„O, vraag of zij hier bij mij wil komen.”

„Hier ben ik al,” sprak de bezoeker, die zijn woorden had verstaan; „zal ik maar even gaan zitten?” De laatste woorden waren tot de vrouw gericht.

„Ga uw gang,” was het antwoord, en terwijl de zieke zich wat omkeerde, om juffrouw Snel te kunnen aanzien, sprak deze: „Wel, vriend, hebt ge mij soms iets te vragen?”

„Te vragen juist niet, Juffrouw, maar . . . ik gevoel mij soms zoo angstig; ik heb altoos stellig gedacht, dat ik naar den hemel zou gaan, maar in de laatste dagen vrees ik, dat ik mij vergist heb.”

„Hoe komt dat zoo?”

„Ja, het gaat moeielijk dat zoo precies te vertellen; ik dacht altoos, dat ik goed was, maar ik geloof nu, dat ik even slecht ben als andere menschen; — en dan die tekst — van kinderen Gods te worden; u hebt er iets van gezegd, dat mij ook onrustig gemaakt heeft; ik vrees, dat ik nooit goed den Bijbel gelezen heb.”

„Gij bedoelt zeker den tekst: „Zoovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden?”

„Ja, ja, die was het.”

„Er wordt daar gesproken van den Heere Jezus; die Hem aanneemt door 't geloof, wordt een kind van God. En niemand dan de kinderen van God komt in den hemel.”

„Ik weet niet hoe ik Hem moet aannemen, ik begrijp het niet.”

„Geloofst gij Hem noodig te hebben?”

„Ja, zonder twijfel.”

„Waarom?”

„Wel, omdat . . . ja, omdat Hij de Zaligmaker is.”

„Maar voor wie is Hij de Zaligmaker?” Er staat geschreven: „Christus is te Zijner tijd voor *goddeloozen* gestorven.” Behoort gij ook tot de goddeloozen?”

De zieke keek een poosje zwijgend voor zich heen; eindelijk sprak hij langzaam: „ik denk soms, dat ik zoo heel slecht niet ben, maar het is toch wel mogelijk.”

„Bid den Heere, dat Hij er u de oogen voor opene, om te zien, wie gij werkelijk zijt. Erkent gij met uw gansche hart, dat gij slecht en goddeloos zijt, dan is de Heere Jezus de gave van God aan u, en door die gave aan te nemen wordt gij Zijn kind. Ik heb ook tot Hem gebeden, en wel of Hij wilde geven, dat gij acht naamt op het woord, dat mij de vorige keer gegeven werd te spreken, en zie, Hij heeft mijn gebed verhoord.”

„En ik heb gebeden, of Hij u nogmaals hierheen wilde zenden om mij te zeggen, wat ik doen moest.”

„Zoo hebt gij dan reeds de waarheid van dat heerlijke woord ondervonden: „Bidt en u zal gegeven worden.” Maar nu moet ik gaan. Van harte wensch ik, dat gij weldra naar ziel en lichaam gezond moogt zijn.”

Daarop wendde zij zich weder tot zijn vrouw en

zei: „Morgen hoop ik u weer wat soep te zenden voor uw man; en waarschijnlijk heb ik voor een paar van de kinderen ook nog wel wat kleeren. Gaarne zou ik meer willen doen, want ik begrijp, dat er hier vele behoeften zijn, maar ik heb zelf een groot gezin en een beperkt inkomen; maar nogmaals druk ik u op 't hart: Bid en u zal gegeven worden.” Na dit gezegd te hebben groette zij haar, knikte de kinderen nog eens vriendelijk toe en vertrok.

Even daarna werd de deur opnieuw geopend en trad er een knaap van omstreeks zestien jaar het vertrek binnen.

„Jan,” sprak de zieke, zoodra hij hem gewaar werd, „kom eens hier.”

De knaap gehoorzaamde.

„Wat heeft Hein gezegd?”

„Hij heeft het briefje tweemaal overgelezen, Vader, en toen zei hij: „Neem dat kwartje maar weer mee,” en zeg, dat ik morgen of overmorgen eens aankom.”

„Komt hij zelf hier?” hernam de zieke, blijkbaar verschrikt.

„Ja, Vader, dat heeft hij gezegd.”

„Wat hoor ik, heeft hij het kwartje weer meegegeven?” Met deze woorden trad de moeder thans naderbij, en als antwoord op die vraag reikte de knaap haar het geldstukje over, terwijl de zieke zich omkeerde, en met een zucht het hoofd weer op het kussen legde.

„Ziezoo,” sprak zij, het haastig in den zak stekend, „nu kunnen wij tenminste morgen nog brood koopen.”

„En dan, Moeder?” vroeg Jansje en keek haar vragend aan.

„En dan,” was het antwoord, „dan . . . is er niets meer.”

Meteen keerde zij zich haastig van het kind af, om meerdere vragen te voorkomen.

Twee dagen later vinden wij haar met de hand aan 't hoofd bij de tafel zitten. Grietje is naar haar dienst, Jan naar zijn baas en de andere kinderen zijn naar school, terwijl haar man slaapt, zoo het schijnt. Dien morgen had zij het laatste brood aan de kinderen rondgedeeld, en wat zij hun nu verder zou moeten geven, dat wist zij volstrekt niet, want al het geld was op en niet voor Zaterdagavond zou zij weer wat ontvangen. „Bidt en u zal gegeven worden,” die woorden hadden in de laatste dagen al zoo menigmaal in haar hart weerklonken, maar tot nog toe had zij er geen gehoor aan gegeven. Nu echter was de nood op 't hoogst geklommen en onwillekeurig vouwde zij de handen. „O, God,” zuchtte zij eindelijk, „ik weet geen raad meer; geef ons heden ons dagelijksch brood.”

Voor 't eerst in haar leven had zij die bede waarlijk *gebeden*. Zij gevoelde zich verruimd, en met opzet wendde zij thans den blik naar den wandkalender, terwijl haar oog bleef rusten op de woorden: „Bidt en u zal gegeven worden,” die nu geen verwijt meer voor haar bevatten, want zij *had* gebeden. Wat zou zij ontvangen?

Daar kwamen de kinderen uit school; er was nog

niets in huis om hun honger te stillen; zou er wat komen, eerdad zij weer naar school moesten? Daar waren zij allen, behalve Neeltje, haar jongste, die nog op een bewaarschool ging, en die gewoonlijk wat later thuis kwam. Maar zie, daar kwam zij ook al aandraven, zij had zeker honger!

„Moeder,” riep zij haar reeds uit de verte toe, „ik ben Jan tegengekomen! Kijk eens, hij heeft mij twee papiertjes gegeven; hij had ze van zijn baas gekregen, en hij zei, dat ik ze dadelijk als ik thuiskwam aan u geven moest. Hij had zelf geen tijd om te komen.”

„Wat staat er op, Moeder?” vroegen nu al de kinderen, terwijl zij nieuwsgierig om haar heen drongen.

„Stil, stil! vader slaapt juist even,” sprak zij, en zette haar bril op.

Toen las zij langzaam: „Goed voor een tarwebrood.” En op het andere papiertje: „Goed voor twee pond rijst.” Ziedaar dan het antwoord op haar gebed! Voor heden hadden zij hun dagelijksch brood; juist wat zij gevraagd had!

„Hier Dirk,” sprak zij tot een der kinderen, een knaap van omstreeks tien jaar, „loop eens gauw naar Jansen in het Westeinde, en vraag of hij je voor dit papiertje een brood wil meegeven; maar verlies het niet, en kom gauw terug!” Nu dit laatste behoefde hem wezenlijk niet gezegd te worden, want zijn leege maag spoorde hem daartoe aan. Draven deed hij heen en weer, en was bijna even gauw terug als Jansje, die veel dichter bij de rijst moest halen.

Weldra zaten vrouw Zondaar en de kinderen, elk met een paar flinke sneden tarwebrood voor zich; en twee van hen dankten van ganscher harte den Heere voor die goede gave; het waren de moeder en Jansje. En voor 't eerst sedert langen tijd kregen de kinderen dien dag gekookt eten. Op wat spaanders en stukjes turf, die vrouw Zondaar nog had, kookte zij de rijst; en al ontbraken de boter en de suiker, toch smulden zij er allen aan. Ook vergalden de kleintjes zich dat genoeg niet door te denken aan den volgenden dag, wanneer er misschien weer niets voor hen zijn zou. Te gehoorzamen aan het Woord des Heeren: „Zijt niet bezorgd tegen den dag van morgen,” viel hen nog niet zwaar. Anders was het met hun moeder. Bij haar rees gedurig de vraag op: „Vanwaar zal morgen het noodige voedsel komen?” Hoe is het mogelijk, zou men zeggen, waar zij pas de verhooring van haar gebed had gezien! Maar men denke slechts aan de discipelen van den Heere Jezus, aan hen, die reeds zoo langen tijd dagelijks met dien machtigen, liefdevollen Heiland omgang hadden gehad. Tot hen moest gezegd worden (Mark. VIII : 17, 18): „Waarom overlegt gij, dat gij geen brooden hebt?” — en dienzelfden dag waren zij getuigen geweest van de spijziging der vierduizend met zeven brooden! — „Bemerkt gij nog niet, en verstaat gij niet? Hebt gij nog uw verhard hart? Oogen hebbende, ziet gij niet, en ooren hebbende, hoort gij niet?”

Wat kon men dus verwachten van vrouw Zondaar, die den Heere Jezus nog in 't geheel niet kende!

Wel was Zijn Naam en zelfs Zijne geschiedenis haar zeer goed bekend, want zij had een goede opvoeding genoten; maar dat is nog niet *Hem* kennen voor 't *hart*. Daartoe moet men een van Zijn schapen zijn geworden en dit wordt men alleen door zich geheel als een verloren zondaar aan Hem toe te vertrouwen. Maar toch, ook den volgenden dag steeg er uit den grond van haar hart een bede op tot den Heere om haar en de haren ook verder van de noodige levensbehoefden te willen voorzien. En wat gebeurde er ditmaal? Iets, wat zij wel allerminst had verwacht; zij, noch haar man. Reeds waren de kinderen uit school thuisgekomen, en hadden van hun moeder de treurige tijding vernomen, dat er geen stukje brood noch enig ander voedsel voor hen in huis was, toen daar een werkman aanklopte en binnentrad. Het was Hein, aan wien onze nachtwaker den vorigen Zondag het door hem gevonden kwartje teruggestuurd had met een briefje er bij, waarin hij hem het gebeurde meedeelde, en er zijn leedwezen over betuigde.

„Welzoo kameraad,” zei Hein, op het bed toetredend, „ben je me daar nu opeens ziek gaan worden! Gaat het nog niet wat beter?”

„Ja,” antwoordde Dirk, die hevig verschrikte, toen Hein daar opeens voor hem stond, „de koorts heeft mij verlaten, maar ik heb veel hinder van hoofdpijn, en ik gevoel mij zoo zwak en afgemat.”

„Zoo, zoo, dat is gek genoeg nu tegelijk de verdiensten stilstaan, hè? Want om weer sterk te worden, zal je goed versterkend voedsel nodig hebben. Ik

wou, dat ik wat meer te missen had, maar één gulden kan er toch van mijn weekgeld wel af." Dit zeggende haalde hij zijn beurs te voorschijn en nam er het genoemde geldstuk uit, dat hij den zieke overhandigde, die van verbazing en verlegenheid niet wist wat te zeggen.

„Je hebt immers zeven kinderen?" hernam de bezoeker, om hem van het onderwerp af te leiden.

„Ja," was het antwoord, „maar twee ervan verdienen hun kost en nog wat geld."

„Nu, vijf kleinen en twee grooten, dat zijn er toch zeven; ik zou ze niet graag voor mijn rekening hebben, al verdien ik een goed weekgeld; maar kom, ik moet gaan; als ik weer eens naar je kom kijken, dan hoop ik je beter te vinden."

„Vrouw," zei de zieke, toen Hein vertrokken was, „laat nu dadelijk brood halen en wat er meer noodig is; ik heb nog soep en een paar eieren."

„Hoe gelukkig, dat wij hem het kwartje teruggestuurd hebben!" kon de aangesprokene niet nalaten te zeggen, „anders zou hij misschien niet op de gedachte zijn gekomen om naar je te komen zien." Daarop liep zij haastig naar buiten om den kinderen het blijde nieuws mede te deelen, en een van hen uit te zenden om brood.

„Jans," zoo sprak de nachtwaker, toen zij terugkeerde, „is er nog een Bijbel in huis?"

„Jawel," was het antwoord, „wou je hem hebben?"

„Ja; en ik zou ook wel graag willen, dat er door een van de kinderen elken dag een gedeelte uit voor-

gelezen werd, 's middags en 's avonds. Het is noodig, dat wij te weten komen, wat God ons te zeggen heeft. Al te lang reeds hebben wij verzuimd daarop acht te geven. Hoe denk je er over?"

„Ik begin te gelooven, dat juffrouw Snel gelijk heeft,” zeide de vrouw, terwijl zij zich naar het kleine kastje begaf om het Boek er uit te halen, „en dat bidden en in den Bijbel lezen twee noodige dingen zijn.”

Zichtbaar verrast keek de kranke zijn vrouw aan, want tot op dat oogenblik had zij volstrekt niets laten blijken van hetgeen er bij haar omgegaan was sedert het laatste bezoek van juffrouw Snel; veel minder had zij haar man iets medegedeeld omtrent de verhooring van hare gebeden; en ook nu sprak zij daarvan nog niet.

Intusschen had juffrouw Snel den Heere ernstig gebeden, of Hij Zijn Woord ingang wilde doen vinden ook in het hart der vrouw; en zie ook haar gebed had bij aanvang reeds verhooring gevonden.

V.

BESLUIT.

Zes weken waren er verloopen, en in dien tijd was er heel wat veranderd in het huisgezin van den nachtwaker. Laten we eens even binnentreden. Weer is het Zondag, maar nu schijnt het Januari-zonnetje

vriendelijk naar binnen door de heldere ruitjes en koestert met hare stralen de mooie hyacinthen en tulpen, die in kleine potjes in 't venster staan. Ook kijkt de moeder nu niet knorrig en ontevreden, maar vriendelijk en opgeruimd, terwijl de kinderen vroolijk met elkander praten en intusschen begeerige blikken werpen naar den stapel boterhammen, die door Grietje van boter voorzien worden. En zie, op het kleine kacheltje, dat een aangename warmte verspreidt, staat een ketel met dampende koffie! Maar hoe nu? Het bed van den zieken man is ledig! Zou hij van deze aarde zijn weggenomen?

Maar neen, de Heere heeft hem nog gespaard en hem weder in staat gesteld het brood te verdienen voor hem en zijn gezin. Niet des nachts behoeft hij dat meer te doen, want door de vriendelijke zorgen van juffrouw Snel heeft hij een betrekking gekregen als portier, waarmede hij nu tien gulden in de week verdient. Is het wonder, dat zijn vrouw er thans zoo vroolijk en welgemoed uitziet? Maar toch, dit had nog een andere oorzaak. Zij had geleerd niet alleen te bidden om het dagelijksch brood, maar ook om het levende Brood, dat uit den hemel is neergedaald, opdat de menschen het eeuwige leven zouden kunnen verkrijgen. En dat Brood had zij ontvangen, want nooit bidt iemand daarom tevergeefs. Staat er niet geschreven in Luk. XI : 13: „Indien dan gij, die boos zijt, weet uwen kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal de Hemelsche Vader den Heiligen Geest geven dengenen, die Hem bidden?”

Door het dagelijksch lezen in den Bijbel waren haar de oogen opengegaan, dat het ééne noodige haar ontbrak, en gretig luisterde zij toe, wanneer juffrouw Snel, die hare bezoeken geregeld voortzette, den weg der zaligheid zoo eenvoudig mogelijk voorstelde aan den zieke. Maar noch met haar man, noch met de vriendelijke bezoekerster sprak zij een enkel woord over hetgeen er in hare ziel omging. Gelukkig echter, dat zij het alles aan den Heere Jezus zeide, wat haar onrustig maakte, want Hij alleen kon haar eeuwige rust geven en den vrede, die alle verstand te boven gaat. Toen zij dien echter gevonden had, kon zij niet langer zwijgen, en vol blijdschap sprak zij het uit, dat zij nu in waarheid kon bidden: Onze *Vader*, omdat God werkelijk haar Vader geworden was. Met verbazing had haar man dit aangehoord en het dreef hem te meer aan, om ook zijn toevlucht te zoeken bij den Heere Jezus. Het duurde echter nog geruimen tijd eer dat het vreezen en twijfelen bij hem veranderde in blijde zekerheid, en hij te zamen met zijn vrouw den Heere kon danken voor Zijne groote genade, ook aan hem bewezen. En nu ondervonden zij ruimschoots de waarheid van het woord, hun door juffrouw Snel bij haar eerste bezoek reeds voorgehouden: „Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijne gerechtigheid en alle deze dingen zullen u worden toegeworpen” (Matth. VI : 33), want hun kommer en ellende hield op. Wel hadden zij geen overvloed, maar „De zegen des Heeren, die maakt rijk,” zoo staat er geschreven; en met dien zegen was het weekgeld

van Dirk Zondaar voldoende, om in al de behoeften van het gezin te voorzien.

„Moeder,” zei Jansje bedeesd, toen al de boterhammen klaar waren en de klok al bij half één wees, „Moeder, mogen wij vast onze boterham gaan eten, want precies om één uur moeten wij op de Zondagschool wezen.”

„O, ja, dat is waar ook; goed, dan moet jelui maar vast gaan bidden en beginnen, want vader komt bijzonder laat.” Zoo gebeurde het, en bij de lekkere boterhammen met boter kregen de kinderen nu elk een kopje melk, dat hun heerlijk smaakte.

Een kwartier later stonden al de kinderen, behalve Grietje en Hendrik, die al veertien en vijftien jaar oud waren, gereed om naar de Zondagsschool te gaan. Toch hadden maar twee van de vijf kinderen schoenen aan, en allen droegen zij hetzelfde pakje, dat zij de geheele week op school hadden aangehad. Wel kregen de jongens daar over heen een jasje en de meisjes een manteltje aan, iets waarvoor juffrouw Snel had gezorgd, en hadden zij nu ook zondagsche petjes en hoedjes; maar jasjes, manteltjes, petjes en hoedjes deden zij toch uit op de Zondagsschool, dus liepen zij evengoed gevaar als te voren, dat zij door de andere kinderen met schele oogen werden aangezien. Maar zoodra hun moeder den Heere Jezus had leeren kennen, was zij van haar besluit om de kinderen niet naar de Zondagsschool te zenden, voordat zij nette kleren en schoenen aan de voeten hadden, teruggekomen. „Eén ding is noodig,” had zij toen gezegd,

„en voor dat ééne moet al het andere wijken. Te luisteren naar het Woord des Heeren, gelijk Maria van Bethanië, dat is noodig; en al is het dan ook op klompen en met oude verstelde kleeren aan, ik zend mijn kinderen naar de Zondagsschool, waar hun dat Woord wordt voorgehouden. Moge de Heere mij bewaren van mij ooit te bekommeren of te verontrusten over die „vele dingen”, welke slechts *dit* leven betreffen. De Heere zal daarin zelf voorzien, als Hij het goedvindt.”

Meen nu echter niet, dat het haar onverschillig was, hoe de kinderen er uitzagen. O neen; integendeel, zij deed al haar best om elke week een weinig geld over te houden, om daarvoor nieuwe kleeren te koopen. Zoo kwam het dan ook, dat twee van de kinderen des Zondags reeds schoenen aan hadden in plaats van klompen. En weldra hoopte zij die ook aan de andere kinderen te kunnen geven. Daarna, zoo was haar plan, zou zij voor elk een zondagsch pakje koopen.

Natuurlijk waren de kinderen met een en ander niet weinig in hun schik; want licht valt het te begrijpen, dat zij er gaarne even netjes uitzagen als de anderen. Alleen Jansje gaf daar weinig om; zij was al heel blij, dat het haar eindelijk vergund was geworden naar de Zondagsschool te gaan, iets wat zij al zoolang verlangd en ook wel eenige malen tevergeefs aan haar moeder gevraagd had. Maar zij had dan ook reeds geluisterd naar de stem van den Goeden Herder en geleerd om het eene noodige boven alles te begeeren.

Juist gingen de kinderen de deur uit, toen hun vader binnentrad.

„Wel, man, wat kom je laat!” zoo klonk het hem tegen, niet op bitsen of verwijtenden toon, maar vriendelijk en half vragend.

„Ja, vrouw, 't is waar; ik heb nog al een poosje staan praten met Hein; hij was ook in de kerk, en wij hebben de preek nog eens besproken.”

„Zoo; nu, dat kan geen kwaad, als je tenminste wat goeds gehoord hebt, en dat zal wel zoo wezen.”

„Dat zou ik denken; het was over den Farizeër en den tollenaar; ik kan het je niet goed oververtellen, maar dit weet ik wel, dat ik bij mijzelven heb gezegd: Dirk, je hebt van je geboorte af Zondaar geheeten, en dien naam heb je met recht gedragen; maar eerst sedert weinige weken ben je door Gods genade in eigen oog waarlijk zondaar geworden. Tot zoolang was je altoos een hoogmoedig Farizeër, en je hebt ook menigmaal bij jezelven gezegd: „O, God, ik dank U, dat ik niet ben als andere menschen.” En nog nooit zooals vanmorgen heb ik den Heere gedankt, dat Hij mij de tollenaarsbede in 't hart gelegd heeft: „O God wees mij, *zondaar* genadig.”

